

II

PROJEV NÁČELNÍKA DRUHÉ HLAVNÍ SPRÁVY KGB PŘI RM SSSR
generálporučíka G. F. GRIGORENKA

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1.1.2008 dle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Soudruzí!

Dovolte mi, abych z pověření delegace Výboru pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik vyjádřil ministrovi vnitra Československé socialistické republiky soudruhu OBZINOVI, prvnímu náměstkovi ministerstva vnitra ČSSR soudruhu KAMULJAKOVI, náčelníku správy MV ČSSR soudruhu HRBÁČKOVI, a všem našim pohostinným přátelům uznání a srdečné díky za přátelské přijetí a upřímná slova přivítání.

Dovolte mi, abych srdečně pozdravil vedoucí a členy delegací orgánů státní bezpečnosti bratrských socialistických zemí a předal Vám, drazí soudruzí, jménem kolegia Výboru pro státní bezpečnost při Radě ministrů Svazu sovětských socialistických republik a osobně soudruha Jurije Vladimíroviče ANDROJEVA bratrský komunistický pozdrav a abych vyjádřil pocit hluboké úcty a díky za tento volký příspěvek, který přinášíte věci zajištění státní bezpečnosti zemí socialistického tábora, mezi jiným i Sovětského svazu, a abych upřímně popřál úspěch v naší práci na šlechetné věci ochrany dosažených úspěchů socialismu.

Pod vedením komunistických a dělnických stran se každým rokem prohlubuje spolupráce bratrských socialistických zemí ve všech sférách jejich života.

Sluší se poznamenat, že na vyšší úrovni se pozdvihla i spolupráce orgánů státní bezpečnosti našich zemí.

Domníváme se, že toto setkání povede ještě k většimu upevnění ducha mezinárodní solidarity a přinese další stimuly v hledání nových cest sjednocení našich sil v boji s rozvřednou a nepřátelskou činností imperialistických států.

X X
X

Dovolte mi, abych se krátce pozastavil u některých důležitých otázkách vývoje politické a operativní situace, které určují směr činnosti sovětské kontrarozvědky, u způsobů jejího zdokonalování a posilování její součinnosti po linii kontrarozvědek orgánů bezpečnosti, které s námi spolupracují.

V poslední době se bratským socialistickým zemím v důsledku realizace programu komunistické a socialistické výstavby, růstu ekonomické a vojenské moci a upevnění morálně politické jednoty našich národů, podařilo dosáhnout značné politické a vojensko strategické převahy v soutěžení a ve vzájemném boji dvou systémů.

Úspěchy socialistických zemí a jejich společná úsilí na mezinárodní scéně napomáhaly tomu, že v náladách široké veřejnosti i části vládnoucích kruhů

vedoucích kapitalistických zemí došlo k jasnému pokroku ve prospěch myšlenek mírové koexistence. Jak nejednou zdůraznil generální tajemník ÚV KSSS, soudruh L. I. BREŽNĚV, tento výjimečný pokrok ve světové situaci je především výsledkem cílevědomé a vzájemně dohodnuté politiky socialistického tábora.

Oficiálně Spojenými státy uznány princip mírové koexistence se socialistickými zeměmi a řada smluv o spolupráci socialistických a kapitalistických států daly základ k vytvoření nového systému mezinárodních vztahů.

Současně s tím však zkušenosti třídního boje na mezinárodní úrovni zcela zřetelně potvrzují, že se imperialismus nezdá se svého strategického cíle likvidovat socialismus jako politický systém a obrátit socialistické země na cestu restaurace kapitalismu.

Když imperialismus ztratil možnost dosáhnout tohoto cíle ozbrojenou cestou, byl nucen se přizpůsobovat novým podmínkám boje a spoléhat na nepřátelskou činnost a na práci ideologickou.

Hlavní zbraní imperialistické reakce při uskutečňování nepřátelských plánů proti socialistickým zemím jsou rozvědné a další zvláštní služby.

Už začátkem roku 1972 dala Rada národní bezpečnosti Spojených států direktivu všem rozvědným orgánům, aby "byla maximálně využita výhodná situace, která se vytvořila v procesu uvolňování napětí, k

rozvědnému pronikání do socialistických zemí ve všech oblastech rozvědných zájmů".

Náměstek státního tajemníka USA PORTER v březnu 1973 na jedné regionální poradě pro otázky zahraniční politiky prohlásil: "Boj ještě neskončil, ale do značné míry se přenesl do sféry diplomatického a politického manévrování a tiché nepřátelské činnosti."

Přenesení těžiště zápasu dvou sociálních systémů do politické a ekonomické sféry přinesla zesílení politické a ekonomické rozvědky. Materiály, které získává sovětská kontrarozvědka svědčí o vytrvalých pokusech rozvědčíků a agentů nepřátelských služeb na získání přístupu k informacím a plánům sovětské vlády v oblasti vnitřní a zahraniční politiky, vnitřních politických procesů v zemi a vzájemných vztahů socialistických zemí, jejich ekonomik a perspektiv jejich vývoje. Hlavní zájem nepřátelských rozvědek se upírá na činnost Rady vzájemné hospodářské pomoci.

V organizaci politické a ekonomické rozvědky nepřítel je jasně patrná snaha využít získané informace k opatřením, která jsou vypočítána na rozbití socialistické soudržnosti, na působení na politický a ekonomický vývoj členských zemí, na inspirování negativních politických procesů přes akce ideologické diverse a na podryvání socialismu zevnitř v každé jednotlivé zemi.

Současně s posilováním politické rozvědky mají zvláštní služby nepřítel snahy a získávat infor-

mace o vojensko ekonomickém potenciálu Sovětského svazu, o činnosti organizace Varšavské smlouvy, o stavu a bojovém vybavení sovětských ozbrojených sil a o vědecko technických pracech, především obranného charakteru. Při tom, když věnuje mimořádnou pozornost vědecko technické špionáži, vychází nepřítel z doporučení vedoucích kruhů USA, aby "nejdůležitější myšlenky a objevy, ať se zrodí kdekoliv, se bezodkladně staly neoddělitelnou součástí amerického vědeckého myšlení."

Stejně jako v politické oblasti využívá nepřítel získané ekonomické a vědecko technické rozvědné informace k provádění skrytých nepřátelských akcí v oblasti obchodně ekonomických a vědecko technických styků a snaží se tak zabrzdit postup kupředu. A tak se nepřítel snaží provádět sabotážní akce, které se projevují v pokusech podsunout zastaralou nebo nedokonalou technologii, odsunout uvedení do provozu objektů, budovaných za pomoci zahraničních specialistů a zpožďovat dodávky vědecko technické dokumentace.

Při získávání informací, které jsou nutné pro plánování a provádění nejružnějších nepřátelských akcí, je nepřítel nucen v závislosti na vytvářející se situaci se uchýlovat k používání různých operativních sil a prostředků.

Často se setkáváme s tvrzením vedoucích pracovníků zvláštních služeb USA a dalších západních států, že rozhodující část, div ne 95 %, informací, nutných pro rozhodování na nejvyšší úrovni, čerpají z veřejných pramenů, nebo je získávají technickými rozvědnými prostředky.

Ať tyto výpočty vypadají sebe víc pravděpodobné, my jsme hluboce přesvědčeni, že nejdůležitější informace, zajímaví nepřítelé, zvláště politické, ekonomické a vědeckotechnické, nemohou být získávány ani technickými rozvědnými prostředky, ani přes veřejné prameny.

Analýza dokumentačních materiálů a praktických opatření rozvědek USA, Anglie, NSR, Francie, Japonska, Israele a dalších kapitalistických států, dovoluje učinit zcela přesný závěr, že v současných podmínkách základním druhem rozvědné činnosti, základním nástrojem rozvědné a nepřátelské práce proti Sovětskému svazu, zůstává agenturní špionáž, která je budována na kvalitativně nové základně.

Tady je na místě uvést pokyn americké rozvědky v této věci, který je obsažen v jednom oběžníku: "Životně důležitá část informací, má-li být odpovídající cílům státu, musí být získávána tajnými metodami - tedy prostřednictvím špionážních operací, které jsou schopné překonat procedurální, zákonná a fyzická opatření na ochranu tajení."

S Američany deklarovanou prioritou agenturní práce v jejich tajných dokumentech se setkáváme v praktické činnosti anglické, západoněmecké a dalších rozvědek, i když zaměření a využívání agentury prodělalo některé změny.

Objevení se a vývoj prostředků kosmické, elektronické a dalších technických druhů rozvědky a široké využívání legálních možností při získávání informací, pomohly nepříteli zkonzentrovat snahy

agentury na získávání takových mimořádně utajovaných rozvědných zpráv, které nelze získat jinak.

Proto se změnil i přístup nepřítele k výběru objektů verbovky.

Svého času jsme přátele informovali o tom, že podle dokumentačních materiálů na jedné poradě zástupců americké a anglické rozvědky při projednávání otázky verbovek v socialistických zemích Američané na rozdíl od Angličanů prosazovali získávání ke spolupráci kohokoliv, nezávisle na jeho rozvědných možnostech, jen když se spoluprací bude souhlasit.

Ale v současné době se ve verbovačné činnosti rozvědek sovětských občanů jasně setkáváme s touž linií, která byla vždy charakteristická pro anglickou rozvědku: soustředěné úsilí především na získání agentury mezi lidmi, kteří osobně nebo přes své styky mají možnosti přístupu k utajovaným materiálům a dále mezi mladými lidmi, kteří mají perspektivu dostat se v budoucnu do objektu, který rozvědku zajímá.

Při aktivizaci své činnosti v agenturním pronikání k našim utajovaným skutečnostem věnují západní rozvědky velkou péči verbovkovému zpracovávání odborníků z nejdůležitějších oblastí vědy a techniky.

Tak v minulém roce Američané prováděli aktivní rozpracování a vytvořili situaci na verbovku u sovět-

ského odborníka USTĚNKA, který byl několikrát v USA v rámci plnění programu společného letu "SOJUZ-APOLLO". Podobná opatření byla prováděna i u dalšího specialisty KASJANOVA, který byl ve Spojených státech v rámci vědecko technické výměny. Díky podniknutým opatřením byly včas tyto provokace odhaleny a zne-možněny.

V posledních letech sovětskou kontrarozvědkou realizované případy dosvědčují, že rozvědky nepřítel- le si vedle získávání informací kladou za cíl ver- bování agentů, přes něž by bylo možné také uplatňovat vliv na rozhodnutí v oblasti ekonomické, vědecko te- chnické a jiné spolupráce. Pokusy o získání takové agentury se v našich zahraničně ekonomických institu- cích vyskytly ze strany západoněmecké a japonské zvláš- tní služby.

Bez ohledu na "Přísnější" přístup při určování objektů verbovky pokračujeme v zaznamenávání značné- ho množství pokusů o verbovku u sovětských občanů. Jen v letech 1972 - 1974 bylo v zahraničí zaznamenáno ví- ce jak 50 pokusů získat sovětské občany ke spoluprá- ci se zvláštními službami. Kromě toho řada pokusů o ver- bovku se uskutečnila přímo na území Sovětského svazu.

V taktice verbovek nepřátelských rozvědek je mož- né sledovat značné rozdíly.

Současně s podplácením a postupným připoutáváním ke spolupráci používají nepřátelské rozvědky i přímé verbovkové přístupy k sovětským občanům, zvláště v případech, kdy dlouhodobé kontakty s objektem na ne- utrální půdě jsou nemožné a předběžné studium dává

zvláštní službě určité naděje na úspěch. Zaznamenány byly i pokusy o verbovku sovětských lidí v zahraničí, jestliže se zvláštní službě podařilo získat sebemenší kompromitující materiál a dokonce i bez toho. Činnost nepřítele se při tom vyznačuje otevřenou hrubostí a drzostí.

V řadě případů však, zvláště když se jedná o získání zvláště cenné agentury, nepřítel ve snaze vyhnout se záporné reakci ze strany verbovaného, se chová vytříbeněji. V jednom z dokumentů americké rozvědky se přímo říká, že "metoda proniknutí do popředí osob, které zaujímají vysoké postavení, se podstatně odlišují od klasických operací, protože je při tom nutné se vyhnout standartu a pravidlům, obvyklým při verbovce agentů. V mnoha případech takový typ nepřijme formu verbovky a styk s ním se musí uskutečňovat na základě navázání osobního přátelského vztahu, který je pak možné podporovat materiálními faktory".

Domníváme se, že je nutné připomenout některé momenty ve verbovačné práci nepřítele, které se uplatňují v praxi.

V případech, kdy dlouhodobý kontakt nepřátelského rozvědky s objektem verbovky je obtížný, nebo může vést k odhalení, přechází nepřítel k rozdrobení verbovkových operací, což se projeví v tom, že navázání kontaktu a následující studium, zpracovávání a přitažení ke spolupráci, je prováděno přes různé nepřátelské rozvědky a agenty, mimo jiné i prostřednictvím takových, kteří přijíždějí v rámci krátkodobých cest.

Aby bylo dosaženo přístupu k objektům rozvědného pronikání a navázání kontaktů se zajímavými sovětskými občany, používají nezdávka rozvědky poměrně vysoko společensky postavených osob ze svých zemí. Ku příkladu americké zvláštní služby vysílají své spolupracovníky fakticky do všech, ba i do vládních delegací USA. Anglická rozvědka spolu s dalšími možnostmi cílevědomě využívá možnosti vědeckotechnické výměny, včetně do SSSR vysílaných studentů a aspirantů. Západoněmecká a japonská rozvědka aktivně pracují prostřednictvím obchodníků a zástupců obchodně průmyslových firem. Pokud se jedná o izraelskou rozvědku, ta za účelem získání pramene informací vysílá do SSSR své spolupracovníky a agenty jako turisty, kteří se vydávají za občany dalších zemí.

Byly zaznamenány případy, kdy nepřátelští rozvědčíci při verbovací činnosti se našim občanům snaží namluvit, že jejich spolupráce s cizí rozvědkou bude napomáhat ostraňování mezinárodního napětí. Tak třeba při verbovce jednoho sovětského občana vytrvale přesvědčoval americký rozvědčík, že zvláštní služby USA prý sledují jen humanitní cíle, které neodporují přesvědčení sovětského občana a že jeho spolupráce s americkou rozvědkou odpovídá zájmům zlepšování vztahů mezi SSSR a USA.

Charakteristická v činnosti nepřítelů při hledání pramenů informací, zvláště v oblasti ekonomických a obchodních styků, je snaha získat za odměnu některé sovětské občany, kteří by plnili funkci zástupců zahraničních firem v Sovětském svazu a tak se přeměnili na představitele zájmu Západu.

Poněkud směleji, než tomu bylo dříve, začali rozvědčící nepříteli využívat osoby, které z vlastní iniciativy navazovaly kontakt s cizími rozvědkami. Práce na takových osobách je podmíněna pečlivou pro-
věrkou ve smyslu ujasnění si motivů jejich podnikání.

Když analyzujeme činnost nepřátelských rozvěd-
čků v nejrůznějším směru jejich pronikání do naší
země a materiály odhalených agentů zahraničních roz-
vědek, docházíme k závěru, že ústředním organizačním
článkem v mechanismu rozvědné a také agenturní čin-
nosti nepříteli na území SSSR jsou rezidentury, lega-
lizované diplomatickými zastupitelskými úřady.

Ve stavu rezidentury CIA je skupina zkušených
rozvědčků, kteří provádějí verbující činnost a konspi-
rativní styk s agenty. V řadě případů jsou ke krytí
jejich činnosti používány druhořadé diplomatické hod-
nosti.

Američané zesílili i agenturní činnost rezidentur
vojenské rozvědky. Na těchto rezidenturách jsou roz-
vědčící, specializováni na agenturní práci, ale na
velvyslanectví a v dalších zastupitelských úřadech
USA se objevili spolupracovníci RSMO (v ruském
znění zkratky RUMO - zřejmě Rozvědná správa Minister-
stva obrany), kteří pracují jako občanští, tedy ci-
vilní, zaměstnanci.

Rozvědčící, specializováni na agenturní práci,
byli námi odhaleni mezi personálem rezidentur CIA,
BND a dalších zvláštních služeb, které pracují v rámci
odpovídajících diplomatických zastupitelských úřadů.

V posledních letech zaktivizovaly rozvědné orgány USA, NSR, Anglie a Francie využití stálých zastupitelství firem a bank v SSSR k rozvědným účelům. Je známo, že CIA se dívá na pozice firem a jiných soukromých organizací jako na tak zvané "hluboce zalegalizování" a považuje je za nejvhodnější k agenturnímu pronikání do státních zařízení. Stejnáho mínění jsou CIC a BND i ostatní rozvědky.

V osazenstvu zastupitelských orgánů západních obchodně průmyslových firem jemu odhalili řadu rozvědků a agentů. Tak na příkladu je zástupcem americké firmy, která se zabývá výrobou a dodáváním výpočetně analytických strojů do SSSR, kádrový rozvědkář REMZI (?), který dříve pracoval jako druhý tajemník velvyslanectví USA v Moskvě. Zástupcem vedoucího zastoupení jedné z anglických firem, která udržuje podnikatelské styky s řadou ústředních sovětských institucí, byl jmenován jakýsi BREDLI (?), který absolvoval školu vojenské rozvědky a zástupcem jedné ze západoněmeckých firem SABIK je agentem americké rozvědky.

Je charakteristické, že mezi 19 pracovníky deseti zastoupení bank kapitalistických zemí v Moskvě jsou jen 3 lidé, kteří jsou specialisté v bankovních záležitostech. Ostatní v bankovním systému nikdy nepracovali.

S výhledem na to, že orgány státní bezpečnosti věnují méně pozornosti kontrole činnosti cizinců z rozvojových zemí, začala americká rozvědky stále častěji praktikovat verbovky rozvědků mezi diplomaty a dalšími občany uvedených zemí, kteří jsou v Sovětském svazu.

Rezidentury CIA a vojenské rozvědky USA používají takové rozvědky mezi diplomaty a podobnou agenturu mezi jejich spoluobčany, kteří žijí v SSSR, nejen ke shánění rozvědných informací, ale i ke studiu kandidátů na verbovku mezi sovětskými lidmi a dále k pomocným operacím ve styku s agenturou.

V průběhu rozpracování některých amerických rozvědků bylo prokázáno, že prodělali příslušnou přípravu a specializují se na agenturní práci proti socialistickým zemím. Často taková rozvědky jsou přemísťováni z jedné socialistické země do druhé, nebo do států s nimi sousedících.

Tak třeba pracovníci velvyslanectví USA v Moskvě rozvědky VENIK a HARRISON před příchodem do SSSR pracovali v Praze. HARRISON aktivně pracoval mezi diplomaty ze socialistických zemí v Moskvě. VENIK se zúčastnil verbovky nedávno odhaleného agenta americké rozvědky mezi sovětskými občany a v současné době je v Římě, kde aktivně pracuje na úseku občanů ze socialistických zemí, zvláště mezi lidmi židovské národnosti. Z Moskvy do Vídně v roce 1973 přešel rozvědky DUMEIN (?), bývalý pracovník regionální centrály CIA ve Frankfurtu n/M. V současné době pokračuje DUMEIN v práci proti socialistickým zemím ve Vídni.

Zvláštní služby hlavního nepřítele, protože mají zájem o včasné získávání rozvědných informací, věnují velkou pozornost styku s agenturou přímo na území Sovětského svazu.

V organizaci práce na agenturním spojení jsou jasně patrné dvě linie.

Schůzky s agenturou, která má legální možnosti kontaktů s cizinci, provádějí rozvědědci spravidla na oficiálních pozicích.

Nepřítel při tom počítá s tím, že v podmínkách zmírňování orgány státní bezpečnosti na jedné straně mají potíže při provádění kontroly nad hojnějšími styky sovětských občanů s cizinci a na druhé straně si nedovolí podnikání ostrých opatření v oblasti oficiálních styků.

S agenty, kteří nemají legální možnosti k udržování kontaktů, jsou prováděny schůzky konspirativně a nejčastěji se využívá neosobního spojení přes tajné schránky, tajnopis a další prostředky.

Každá agenturní akce je předem připravována rezidenturou. Místo, kde má být operace uskutečněna, se předběžně studuje a někdy i fotografuje.

Tak na příkladu američtí rozvědědci založili tajnou schránku agentu KALININOVÍ, o jehož odhalení se psalo v našem tisku, na místě, které rok předem studovali a fotografovali další pověřeni rozvědědci, kteří byli sledováni. Stejným způsobem bylo vybráno místo pro tajnou schránku, kterou potom využíval ke spojení s agentem rozvědědčík ŠOBER (?), který byl zadržán na místě činu a vyhoštěn z SSSR v minulém roce.

V přípravě a v provedení operací ve smyslu konspirace často vystupují dříve v SSSR pracující rozvědědci, kteří přijíždějí jako "hosté" velvyslanectví i pod jinou legalizací. Dobře znají situaci a podmínky

pro prováděnou operaci. Je charakteristická snaha provádět operace v noci, kdy podle mínění nepřítele, je ze strany sledování a operativně technických útvarů oslabena kontrola nad činností rozvědkářů diplomatů.

K předávání dohodnutých signálů před operacemi ve spojení používají agenti často tak zvané "mylné volání" do bytů rozvědkářů z telefonních automatů.

Když zdůrazňujeme důležitost boje s agenturní činností nepřátelských zvláštních služeb, počítáme se vzrůstajícím nebezpečím rozvědky nepřítele a jejich technických prostředků.

Současně s používáním umělých družic Země a dalších kosmických aparatur, vybavených moderní rozvědnou technikou, vybudoval nepřítel na území sousedních kapitalistických států z SSSR širokou síť stálých i pohyblivých stanic a stanovišť radielektronické rozvědky. Kromě toho má k dispozici nepřítel podél našich hranic pohybující se letadla a lodě, vybavené radielektronickou rozvědnou aparaturou.

Po řadu let pozorujeme u cizích rozvědkářů, kteří se rozjíždějí po SSSR, přenosné aparatury k tajnému fotografování a ke kontrole zdrojů radiového záření.

Tyto prostředky dovolují Američanům získávat informace o dislokaci a charakteru nejdůležitějších vojenských a zbrojně průmyslových závodů a objektů, systematicky pozorovat jejich činnost, v počáteční době i odhalovat práce na některých vzorech vojenské techniky, zaznamenat přechod na seriovou výrobu

speciálních výrobků a získávat poměrně přesné zprávy o určení a stupni připravenosti raket a dalších kosmických objektů.

V poslední době začali Američané používat speciálně samostatně fungující prostředky elektornické rozvědky, které jsou ukládány v blízkosti důležitých vojenských objektů.

V roce 1973 jsme odhalili dva komplety rozvědné aparatury zakamuflované v konopí. Tato aparatura nazývaná "Elektron" byla nalezena 3 kilometrů od objektu PVO (protivzdušná obrana - pčp.) zvláštního určení, který má vyřazující radioelektronické zařízení.

Na rozdíl od přenosné aparatury, kterou jsme Američanům odebrali dříve, je tato aparatura značně mohutnější a také dokonalejší. Je určena k provádění radioelektronické rozvědky systému PVO a PRO (protiraketová obrana - pčp.) a dalších jiných vojenských a vojensko průmyslových objektů, které pracují s vyřazujícími prostředky.

Sbírá a hromadí informace a pak na příkaz je přenáší zakódované na umělé družice nebo letadlu na vzdálenost 450 km, ale může je předat i pozemním zařízením do vzdálenosti 10km.

Technický pokrok umožnil západním zvláštním službám vytvořit široký arsenál přenosných prostředků tajné kontroly, mezi jiným pohozených radiostanic s ovládním na dálku, které jsou zanášeny do zajímavých objektů. Naše vnější kontrarozvědka systematicky nechází podobné aparáty v budovách sovětských zastupitelských úřadů.

Počítáme s možností použití podobných prostředků i na našem území a pečlivě hlídáme činnost nepřátelských rozvědčiků právě v tomto smyslu.

V poslední době zesílily rozvědnou nepřátelskou činnost proti naší zemi i zvláštní služby maoistů.

Rozvědčíci, pracující na velvyslanectví ČLR v Moskvě podnikají opatření k navázání styku s lidmi, kteří pocházejí z Číny a žijí na území SSSR, snaží se mezi nimi získat agenturu a využít ji ke sbírání nejzávažnějších informací.

V minulém roce byl v Irkutsku chycen při činu pracovník velvyslanectví ČLR Guan-Hen-Guan, když přebíral rozvědné informace od Číňana, s nímž krátce před tím navázal styk. Kromě uvedeného Číňana získal GUAN Hen-guan pro plnění špiónážních úkolů ještě další tři informátory.

Zvláštní služby ČLR vysazují do naší země své agenty jako utečence a jako lidi, kteří náhodou narušili hranici. Kromě sbírání informací vojenského, politického a ekonomického charakteru dostává část agentury za úkol odhalovat možné kanály spojení antimaostické ilegality v Číně se zahraničím. Tak ku příkladu v letech 1973 - 74 osm z odhalených agentů čínských zvláštních služeb se vydávalo za příslušníky antimaostických organizací, samozřejmě legendovaných.

Občas se vyskytne i nelegální vysazování agentů do SSSR ke spojení s dalšími agenty maoistických zvláštních služeb na našem území, kteří mohou mít i diverzní úkoly. Jedna taková skupina agentů diversantů se postavila při zadržení na ozbrojený odpor.

Čínští rozvědkáři provádějí aktivní zpracovávání diplomatů a občanů dalších zemí a udržují regulární styky s pracovníky zvláštních služeb řady kapitalistických států, především USA a Japonska. Tak si ku příkladu s Japonci vyměňují rozvědné informace o našich ozbrojených silách na Dálném Východě.

A tak maoisté v oblasti rozvědné činnosti vytvářejí v podstatě jednotnou frontu s imperialisty.

"Politika imperialismu - její soudruh L.I. BREŽNĚV na mezinárodní poradě komunistických a dělnických stran - stále více je určována třídními cíli celkového boje proti světovému socialismu, národně osvobozenecké revoluci a proti dělnickému hnutí."

Tato zvláštní třídní strategie imperialismu se projevuje i při provádění nepřátelské činnosti zvláštních služeb nepříteli.

Bez ohledu na rozpory mezi imperialistickými státy jejich rozvědné služby stále úžeji koordinují a sjednocují svá úsilí proti Sovětskému svazu a ostatním socialistickým zemím.

Všestranná spolupráce se uplatňuje mezi zvláštními službami USA, Anglie, Kanady a Izraele. Zesíleně se projevuje koordinace práce zvláštních služeb USA a NSR, které uzavřely smlouvu o základních směrech své činnosti. Upevnily se jeden čas oslabené vztahy mezi francouzskou rozvědkou a rozvědkami orgánů NATO. Jednotu cílů a systému v získávání rozvědných informací zajišťuje rozvědka americká.

Prakticky pocítujeme spolupráci mezi rozvědkami kapitalistických zemí především v tom, že jejich rezidentury, legalizované diplomatickými zastupitelskými úřady v SSSR, plánují a podnikají společné operace vizuální rozvědky, spolupracují při získávání rozvědných vědecko technických informací a vyměňují si poznatky o ozbrojených silách Sovětského svazu.

II

Při hodnocení úspěchů a praktické činnosti zvláštních služeb hlavněho nepřítele proti Sovětskému svazu jsme došli k závěru, že zájmy zajištění státní bezpečnosti naší země v současné etapě vyžadují soustředěné úsilí kontrarozvědky především na boj s agenturním pronikáním ke státním tajemstvím a do důležitých sfér socialistické společnosti za současného zdokonalování opatření proti dalším druhům a prostředkům rozvědky.

Provedli jsme výzkum a řadu experimentů, které ukázaly, že optimální řešení problému odhalování agenturní činnosti může být dosaženo jen za podmínky, když proti celému souhrnu činnosti nepřítele budou postavena pečlivě naplánovaná a vzájemně propojená kontrarozvědná opatření k rozvědkám, kteří se specializují na provádění agenturních operací, k sovětským občanům, kteří jsou podezřelí ze špionáže, a ke

kontrarozvědné ochraně objektů, kam se snaží nepřítel proniknout.

Při určování těchto opatření jsme vycházeli z nutnosti soustředit naše síly a prostředky na hlavní a nejperspektivnější směry. Kontrarozvědka nemůže vybavit spolehlivou kontrolou celý tok cizinců, kteří přijíždějí do Sovětského svazu. Jak již bylo řečeno, přesvědčili jsme se o tom, že bezprostřední organizátory celé rozvědné činnosti nepřítel na území SSSR jsou rezidentury zvláštních služeb, které pracují pod legalizací diplomatických zástupitelských úřadů.

Samozřejmě existují fakta, kdy rozvědné operace prováděné centrály, které jsou mimo naše hranice. Ale i v takových případech buď přímo k operacím nebo k jejich legalizaci jsou často přibíráni pracovníci rezidentur. Praxe ukázala, že ať prvopočátek agenturní operace vznikne kdekoliv, její následné rozvíjení bývá spojeno s rezidenturami, které pracují v SSSR. Napříkladu jeden sovětský občan byl zaverbován americkou rozvědkou v Indii. Po návratu do SSSR provedli Američané opatrně prověrku jeho situace prostřednictvím svého agenta, který do SSSR přijel jako turista z jedné evropské země. Teprve potom rozvědčící a velvyslanecké rezidentury navázali konspirační styk s tímto sovětským občanem jako s agentem.

Také rozpracování sovětských občanů, podezřelých ze špionáže, organizujeme v komplexu s opatřeními, prováděnými v souvislosti s cizími rozvědkami, protože nakonec špionážní činnost, sbírání informací a jejich

předávání centrálam, tak nebo jinak navazují na osobní styk agenta s rozvědějkem, případně na neosobní styk mezi nimi.

Vycházíme z toho, že námi přijatý princip výběru objektů prvořadého rozpracování sám o sobě bez použití moderních taktických metod, které počítají s metodami a přístupy agenturních operací, používaných nepřítelem, a s moderními způsoby a prostředky spojení s agenturou, nedají nám náležitý efekt.

Na podkladě nasbíraných zkušeností z kontrarozvědné práce jsme se přesvědčili, že největší výsledky v odhalování nepřátelské agentury lze dosáhnout prováděním komplexních opatření, založených na umném manevrování silami a prostředky kontrarozvědky, na využití nových technických prostředků a způsobů jejich používání. Komplexní opatření dovolují se soustředit na rozhodující místa, cílevědomě využít potřebné operativní síly a prostředky a tak se dostat na agenturu nepřítele.

Je třeba říci, že zdaleka ne všechna námi prováděná komplexní opatření končí odhalením špiónážních spojení. To ale nelze vysvětlit chybností principu, ale nedostatkem vědomostí o taktice agenturní rozvědky a ne vždy dosahovanou potřebnou úrovní přípravy i provedení kontrarozvědných opatření. Zkušenost ukazuje, že nás v každém případě taková opatření přibližují k řešení úkolů v odhalování nepřátelské agentury.

Býly tomuto přístupu k organizování kontrarozvědných opatření byli odhaleni agenti zahraničních rozvědek OČAK, docent na vysoké škole v Moskvě, a KALININ,

pracovník zvláště důležitého objektu, jak o tom byla řeč výše. Odhalení však byli i další sovětští občané, jejichž styky s cizinci mají špionážní charakter.

Pro ilustraci přístupu k uskutečňování komplexního opatření je charakteristické odhalení KALININA. V průběhu rozpracování dříve odhalených pracovníků rezidentury CIA bylo zjištěno, že aktivně připravují operace na styk s nám neznámým agentem a že prověřují situaci v místech již dříve vybraných pro mrtvé schránky.

Jeden rozvědčík v noční době obhlédl některá z těchto míst a soudě podle dalších událostí, sledoval je vhodnými pro provedení operace. V té souvislosti byla za rozvědčíky, kteří se účastní akcí s mrtvými schránkami, zavedena zesílená kontrola. Současně začala být sledována místa, kde by mohly být mrtvé schránky uloženy.

Zesíleno bylo i sledování některých ze špionáže podezřelých sovětských občanů, kteří mohli mít vztah k dané operaci. Tak byl vzat pod kontrolu jedním orgánem KGB rozpracovávaný KALININ, o němž bylo známo, že opatrně vyjadřuje antisovětské názory a má záznamy o tajných poznatecích, které nasbíral za dobu služby v sovětské armádě. Agenturně byly získány údaje, že chce KALININ odjet do Moskvy, i když neexistuje žádná služební potřeba.

Tajnou prověrkou míst, která prozkoumával americký rozvědčík, bylo na jedné telefonní budce nalezeno magnetické pouzdro jako mrtvá schránka. V prostoru

mrtvé schránky byla umístěna přepadová skupina.

KALININ večer po práci odletěl letadlem do Moskvy a v noci byl u mrtvé schránky v momentu, kdy s ní pracoval, zajištěn.

Tak jsme k odhalení KALININA došli ze dvou stran: přes kontrolu nad činností rozvědčků a cestou sledování jeho samého.

Realizované případy špionáže ukazují, že účinnosti opatření na odhalení agenturních akcí se dosáhne, když se kontrola rozvědčků nepřítele provádí na podkladě pečlivého prozkoumání "podpisů" (t.j. charakteristických stop a způsobů v chování a jednání jednotlivce), zvláště některých příznaků v přípravě před navázáním agenturního styku; poskytne to možnost včas vypracovat a provést upřesňující předběžné úkony.

Důležitým elementem vzájemně propojených operativních opatření v boji s agenturní činností nepřítele je práce na objektech, které představují zájem a kam se upírají snahy zvláštních služeb imperialistických států.

V celostátním systému ochrany státního tajemství má u nás kontrarozvědka postavení vedoucího článku, který zajišťuje kontrolu administrativní činnosti při dodržování režimových opatření, zvláště způsobu práce s cizinci z kapitalistických zemí a který zajišťuje kontrarozvědná opatření k odhalování agentury nepřítele a k znemožnění pokusů nepřátelských zvláštních služeb o proniknutí k utajovaným skutečnostem.

Při provádění kontrarozvědné práce na zvláště důležitých objektech je velká pozornost věnována boji s pokusy nepřítele o získání rozvědných informací na "legálních" podkladě cestou vyzvídání během oficiálních a pracovních kontaktů se sovětskými lidmi.

Celou práci na ochraně státního tajemství plánujeme a organizujeme tak, aby hon předcházeli rozvědné činnosti nepřítele jak z legálních, tak z nelegálních pozic.

Důležitý význam v podmínkách současného vědeckotechnického pokroku získává boj s technickými prostředky rozvědky, jejich nebezpečnost neustále narůstá.

Podle názoru, který jsme si vytvořili, musí být tento boj soustředěn v rozsahu celé země a budován na vědeckém základě tak, aby bylo zajištěno kvalifikované hodnocení možností a perspektiv vývoje prostředků technické rozvědky a organizování komplexního, technicky a ekonomicky zdůvodněného opatření proti tomuto druhu rozvědné činnosti.

Bezprostřední provádění opatření na ochranu před technickými prostředky rozvědky je uloženo vedoucím institucí a objektů. Orgány KGB na podkladě získávaných zpráv o možnostech technických prostředků rozvědky, systematického hodnocení informovanosti nepřítele, analýzy kanálů úniku informací, odhalování rozvědkami používaných přenosných prostředků a zvláště způsobů jejich použití v okolí i uvnitř důležitých objektů, informují vedoucí pracovníky institucí a

poskytují jim pomoc v přípravě obranných opatření.

Podstatný význam v této oblasti přikládáme, tomu, aby obranná opatření byla připravována a prováděna už v raném stádiu vědecko výzkumných a zkušebně konstrukčních prací v oblasti významných národnohospodářských a obranných institucí.

Mnohostrannost úkolů, které stojí před kontrarozvědkou, vyžaduje zvýšení úrovně řídicí činnosti a přijetí opatření na povýšení efektivity kontrarozvědné práce.

V oblasti zdokonalování řízení kontrarozvědné činnosti má rozhodující význam vytvoření harmonického systému plánování. V současné době je základem tohoto systému :

- dlouhodobé plány boje proti konkrétním rozvědkám;
- roční plány a centurně operativních a organizačních opatření Hlavní správy a roční plány práce odborů OS;
- roční plány práce kontrarozvědných útvarů místních orgánů KGB;
- speciální plány ochrany zvláště důležitých tajemství, plány kontrarozvědného zajišťování nejdůležitějších politických událostí.

Dlouhodobé plány umožňují pravidelně kontrolovat celou kontrarozvědnou činnost proti různým rozvědkám a zajišťovat koordinaci a plnější využívání možností všech liniových i objektových útvarů. Počítá se v nich s tím, že opatření se konkretizují v ročních plánech příslušných útvarů centrálního aparátu

i místních orgánů.

K zajištění zcentralizovaného pojetí při sestavování ročních plánů jsou každoročně místním orgánům zasílány informace o činnosti nepřítele s doručením k základním problémům plánování.

Snažíme se jednotně propojit plánování, vyhodnocování i kontrolu tak, aby ve všech člancích byla zajištěna přesná organizace při plnění schválených plánů, včasné jejich korekce a rozvoj dosa-hovaných výsledků.

V současných podmínkách je efektivní řízení kontrarozvědky nemyslitelné bez dobře zavedeného systému informačního zajištění, který zaručuje jak potřeby vedení kontrarozvědky při přijímání zásad-ních rozhodnutí, tak i potřeby pracovníků různých úrovní při řešení konkrétních operativních úkolů.

V současné době již fungují jednotlivé specia-lizované systémy při shrnování informací: o nepří-teli a našich opatřeních, o konkrétní nepřátelské činnosti rozvědek a agentů nepřítele v SSSR i v za-hraničí, o podezřelých kontaktech cizinců se sovět-skými občany atp. Tyto systémy nám především musí umožnit vybrat z množství osob, které se dostávají do podezření orgánů státní bezpečnosti, ty, kdo představují skutečně vážný operativní zájem.

Informační služby pro vedení kontrarozvědky se uskutečňují přípravou přehledově analytických materiá-lů s doporučeními na zdokonalování kontrarozvědné prá-ce a dále informativních zpráv o stavu běžné práce útva-rů ve smyslu plnění plánu.

Vedení kontrarozvědných služeb bratrských zemí jsou v celku známá naše opatření v této oblasti. Chtěl bych jen dodat, že práce na zdokonalení informační obsluhy kontrarozvědky plánujeme ukončit během několika let vytvořením jednotného systému informačního zajišťování kontrarozvědky na základě současné elektornicko počítačové techniky.

A tak v organizaci kontrarozvědné práce vycházíme z toho, že úspěšný boj s rozvedanou činností zvláštních služeb nepřítele a spolehlivá ochrana státních tajemství jsou možné jen na základě používání komplexních agenturně operativních opatření, zdokonalování kontrarozvědné taktiky, dokonalé součinnosti a soustředění operativních sil a prostředků v základních směrech kontrarozvědné práce a zvýšení úrovně řídicí práce.

III

V současné politické a opeativní situaci má pro kontrarozvědné orgány bezpečnosti socialistických zemí stále aktuálnější význam závěr ústředních výborů stran o tom, že proti jednotné frontě činnosti nepřítele musí být postaveno spojené úsilí socialismu ve všech sférách vzájemného zápasu obou systémů.

Spolupráce orgánů státní bezpečnosti bratrských zemí, která je v popředí boje s imperialismem, vždy kráčela pevně s celou historickou tendencí, upevnování spojení socialistického tábora po všech liniích.

Na této poradě můžeme s hlubokým uspokojením konstatovat, že v posledních letech dosáhla součinnost orgánů státní bezpečnosti především kontrarozvědných služeb dalšího rozvoje a stala se důležitým a v některých oblastech i rozhodujícím faktorem při zajišťování bezpečnosti socialistických zemí před pronikáním nepřátelských rozvědek.

V průběhu mnohaletého společného boje s imperialistickými rozvědkami se vytvořily a ověřily takové formy vzájemné součinnosti, jako je koordinace základních směrů kontrarozvědné práce, poskytování si vzájemné pomoci při provádění opatření v konkrétních případech a vzájemné vysílání agentury k účasti na rozpracování nepřátelských rozvědek. K tomu je možné připočítat vytvoření a využívání možností v operativně technickém pronikání na diplomatické zastupitelské úřady kapitalistických zemí, sjednocení úsilí při provádění kontrarozvědné práce na mezinárodních fórech a v lázeňských místech, výměnu informací a také pravidelná setkání vedoucích a operativních kádrů k výměně zkušeností z práce a při projednávání konkrétních operativních opatření.

Poměrně novou formou vzájemné součinnosti, která odráží její vyšší úroveň, je vytvářející se práce společného perspektivního plánování v základních směrech kontrarozvědné činnosti.

V důsledku společného úsilí spolupracujících orgánů bylo v posledních letech odhaleno a zneškodněno nemálo nepřátelských agentů.

Dosáhli jsme určité výsledky v upevňování vzájemné součinnosti, ale aktivizace výzvodně nepřátelské činnosti zvláštních služeb nepřítele v současné etapě a naše společné zájmy vyžadují další posilování spolupráce a další postup kupředu.

Podle našeho názoru při rozvíjení vytvořených a ověřených forem koordinace je třeba přemýšlet nad tím, aby naše spolupráce se dostala na vyšší úroveň.

Základní cesty prohlubování součinnosti kontrarozvědek vidíme ve zdokonaľování struktury dvoustranné i mnohostranné spolupráce v různých aktuálních aspektech naší činnosti a především v boji s agenturní činností nepřátelských zvláštních služeb.

Podle našeho názoru společné zájmy boje s rozvědnou a nepřátelskou činností nepřítele v současné době vyžadují takové sjednocení úsilí, za něhož by bylo možné nejmaximálnější využití možností každé kontrarozvědky při řešení úkolů na zabezpečování státní bezpečnosti zemí socialistického tábora, ovšem s ohledem na specifické podmínky a zvláštnosti v činnosti zvláštních služeb imperialistických států v každé zemi.

Prosazujeme-li začátek plánování do společné práce, měli bychom už nyní myslet na komplexní a pružné využívání našich sil a prostředků a na jejich koncentraci na rozhodující místa v závislosti na vývoji operativní situace v táboře, v celku i v jednotlivých zemích.

Je možné vyjmenovat některé praktické otázky, v nichž by především bylo třeba aktivizovat spolupráci.

Zdá se nám, že důležitou otázkou dnešního dne se stává plánování společných opatření proti agenturnímu pronikání nepřítele k důležitým politickým, ekonomickým, vojenským a vědeckotechnickým tajemstvím zemí socialistického tábora.

Mohli bychom úplněji a racionálněji využívat společných možností v práci a velvyslaneckých rezidenturách CIA, Rozvědné správy ministerstva obrany (RUMO), CIC, BND, SDSS, při studiu a rozpracování pracovníků členských zemí NATO, kteří občas navštěvují naše země, a obrátit pozornost na osoby, podezřelé z příslušnosti ke zvláštním službám nepřítele.

Vážnou pozornost si zaslouhuje společná práce na odhalení a omezení činnosti rozvědků zvláštních služeb NSA a dalších zemí NATO mezi pracovníky zastupitelských úřadů neutrálních a rozvojových států.

Máme všechny možnosti, abychom posílili vzájemnou součinnost v práci na odhalování a znemožnění rozvědné činnosti zvláštních služeb nepřítele, které při pronikání do socialistických zemí využívají kanálů vědeckotechnické, obchodní a kulturní výměny a krátkodobých cest.

Měli bychom popřemýšlet i o přísnější koordinaci našich úsilí na mnohostranném základě v době zasedání důležitých mezinárodních organizací tak, abychom na nich prováděli kontrarozvědná opatření podle